

TÜSİAD

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI

MEMDUH BOYDAK'IN

“WORLD ENERGY OUTLOOK 2013”

TÜRKİYE SUNUMU

AÇILIŞ KONUŞMASI

20 Aralık 2013

Sabancı Center, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul –Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Briksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxoffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım (Güler Sabancı), Kamunun Değerli Temsilcileri, İş dünyası ve Enerji Sektörünün Saygıdeğer Temsilcileri, Saygıdeğer Konuklar, Değerli Basın Mensupları,

Şahsım ve TÜSİAD adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

TÜSİAD ve Sabancı Üniversitesi İstanbul Uluslararası Enerji ve İklim Merkezi (IICEC) işbirliğiyle düzenlenen “World Energy Outlook 2013 Raporu’nun Türkiye Tanıtımı”na hoşgeldiniz.

Uluslararası Enerji Ajansı’nın Baş Ekonomisti ve Ekonomik Analiz Bölümü Başkanı Sayın Fatih Birol, World Energy Outlook raporunun bu kez 2013 yılı Türkiye sunumu için burada. Kendilerine teşekkür ediyorum.

Sayın Birol, sunumu ile uzun dönemli dünya enerji arz ve talebine ilişkin projeksiyonların yanı sıra dünya enerji denkleminde son dönemde meydana gelen gelişmeleri aktaracak. Bu gelişmelerden doğrudan etkilenen bizler de, belli başlı enerji üreticisi ve kullanıcısı konumundaki ülkelerin politika tercihlerine ilişkin bir ufuk turu yapma imkanı bulacağız.

Sayın Birol’un ana tema konuşmasının ardından, “Küresel Enerji Dengelerindeki Değişimler ve Rekabetçilik” temalı, akademi dünyasından ve enerji sektöründen çok değerli temsilcilerin yer aldığı bir de panelimiz var. Bu panelde, küresel düzlemde enerji sektöründe meydana gelen değişimler ve bunun Türkiye enerji sektörü üzerindeki etkisini rekabetçilik ekseninden tartışmak arzusundayız.

Değerli Konuklar,

Enerji sektörü son yıllarda büyük bir gelişim ve devinim sürecine girmiş bulunuyor.

Bir yanda ekonomik anlamda kaydettikleri gelişmeler sonucunda bazı ülkelerin enerji talebinde ciddi bir artış yaşanıyor. Bu durum neticesinde enerjide batıdan doğuya doğru bir talep kayması gözleniyor. Diğer yanda ise yeni enerji kaynaklarında örneğin kaya gazının ekonomik olarak çıkarılmaya başlanması gibi dikkat çekici gelişmeler kaydediliyor. İklim değişikliği başta olmak üzere çevresel kaygılar ise enerji bileşenlerinde önceliklerin gözden geçirilmesine neden oluyor. Nihayetinde tüm bu unsurlar enerji piyasalarında dengelerin ciddi ölçüde değişmesine yol açıyor.

Uluslararası Enerji Ajansının Raporu enerji piyasalarındaki bu ciddi yapısal değişimin boyutlarını son derece titiz bir değerlendirme ile ortaya koymaktadır. Gerek Sayın Birol, gerek panelistlerimiz bu konuları derinlemesine irdelleyecekler.

Bu nedenle ben konuşmamda bazı temel unsurları makro bir perspektifle dikkatlerinize getirmek istiyorum.

Değerli Katılımcılar,

Büyümenin ve rekabet gücünün merkezinde sanayi vardır. Avrupa Birliği, 2013 yılında yayınladığı rekabetçilik raporunda sanayi olmadan büyüme ve istihdam olamayacağını söylüyor. Enerji ise tam da bu noktada stratejik konular listesinde en önlere yerini alıyor. Zira, enerji sektörü başta sanayi olmak üzere ekonominin itici gücü olan tüm sektörlerin ana girdisi olma niteliği taşıyor. Aynı zamanda, enerji üretimi de münferit olarak ekonominin önemli bir aktörüdür. Öte yandan, enerji fiyatlarındaki bölgesel farklılık, ekonomi ve sanayi üzerinde doğrudan etki eden bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle enerji yoğun sektörler ve nihai ürünün uluslararası ticarete konu olduğu alanlarda enerji maliyetleri kritik önem arz etmektedir. Bu durum da, söz konusu fiyat değişimlerine en açık olan ülkeleri ve dolayısıyla yatırımcıların ve şirketlerin yatırım kararlarını ciddi ölçüde etkilemektedir.

Bu itibarla bugün burada küresel dengeleri değiştirme gücüne sahip bir sektörden bahsediyoruz. İçinde bulunduğumuz bölgenin dinamikleri son derece etkili. Doğu Akdeniz'deki enerji kaynakları, İran ile nükleer enerji bağlamında varılan anlaşma, Irak petrol ve doğal gazının piyasaya arzında kaydedilen gelişme son dönemde gündemin önemli unsurlarıdır. Bu gelişmelerin olumlu yönde ilerlemesi, ülkemizin enerji hub'i olması sürecini de kuşkusuz hızlandıracaktır.

Değerli Katılımcılar,

Enerji sektörü ülkemizi jeo-stratejik bir konuma taşıyor. Bölgedeki enerji arz-talep denklemi açısından son derece hassas bir coğrafyada yer alıyoruz. Siyasi sebepler dolayısıyla müzakerelerde arzu edilen gelişmeler henüz gerçekleşemese de, AB enerji arz dengesi açısından Türkiye'nin taşıdığı önem, AB Enerji Komiseri Sayın Oettinger tarafından her fırsatta yineleniyor. Bugün gerçekleştirilen AB Liderler Zirvesine sunulan toplantı

belgelerinde de ülkemizin bölgedeki önemli rolünün yanısıra başta AB enerji güvenliği olmak üzere stratejik konumu da vurgulanıyor.

Kuşkusuz enerji sektörü ulusal kalkınma politikalarımız açısından da son derece hayati bir önemi haizdir. 2023 yılı hedeflerimize baktığımızda bunu açıklıkla görüyoruz. 2023 yılında;

dünyanın 10. en büyük ekonomisi olmak,

ihracatını 500 milyar dolara çıkarmak,

2 trilyon dolarlık bir GSYH'ya ulaşmak ve

Orta ve Yüksek Teknolojili Ürünlerde Avrasya'nın Üretim Üssü" olmak istiyoruz.

Bu hedeflerin hepsi güçlü bir enerji sektörünü işaret etmektedir. Bu gereklilik, kendisini enerji talep trendinde de göstermektedir: OECD ülkeleri içerisinde geçtiğimiz iki yıllık süre zarfında enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülkeyiz. Birincil enerji tüketiminde ise Dünya'da 21. sıradayız.

Bu göstergelerle öngördüğümüz hedeflere ulaşılabilmesi, sürdürülebilir bir enerji politikasının titizlikle uygulanmasına bağlıdır. Diğer bir ifadeyle, enerji talebinin dengeli bir bileşim ve rekabetçi fiyatlar ile sağlanması, kaliteli enerjinin temin edilebilmesi ve enerjinin verimli kullanılabilmesi gerekmektedir.

Değerli Katılımcılar,

Halihazırda enerjimizin % 31'ini doğalgazdan, %31'ini kömürden, % 28'ini petrolden ve hidrolik enerji dahil %10'unu da yenilenebilir kaynaklardan sağlıyoruz. Rüzgar, güneş ve jeotermal kaynaklar ise enerji bileşenimizin sadece % 2,4'ünü oluşturmaktadır. Doğal gazın % 98'ini, petrolün ise % 92'sini ithal ediyoruz. Elektrikimizin ise neredeyse yarısını doğalgazdan temin ediyoruz. Bu, hem ekonomik hem de stratejik açıdan son derece kritik bir durumdur.

Doğalgazdaki dışa bağımlılığımız fiyat değişimlerinden fazlasıyla etkilenmemize sebep oluyor. TÜİK verilerine baktığımızda ve 2013 yılı 1. dönem fiyatları ile 2012 yılı aynı dönem fiyatlarını karşılaştırdığımızda, 1 metreküp doğalgaz için sanayinin ödediği fiyatta % 19,8'lik

bir artış olduğunu görüyoruz. Aynı dönemde 1 kilovatsaat elektrik için de % 16,4 oranında artış olduğu görülmektedir.

Bu veriler açıkça göstermektedir ki, enerji kaynaklarında çeşitlendirme ciddi bir gereklilik olarak gündemimizde kalmaya devam edecektir. Son dönemde bu yöndeki politikaların hayata geçirilmesinde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Güneş enerjisine yönelik en son düzenlemeler ile birlikte, yenilenebilir enerji mevzuatında kayda değer adımlar atılmıştır. Bununla birlikte, yenilenebilir enerjiye ilişkin 2023 yılı hedeflerimize ulaşmamız oldukça zor gözüküyor. Örneğin, Ağustos 2013 itibarıyla rüzgar enerjisinde kurulu gücümüz yaklaşık 2600 MW. 2023 hedefimiz ise, rüzgarda kurulu gücümüzü 20,000 MW'a çıkarmak. Bu hedef, sadece rüzgar enerjisinde yılda yaklaşık olarak 1750 MW'lık bir kapasite eklememizi gerektiriyor. Bu hedefin gerçekçi kılınabilmesi için, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik altyapının güçlendirilmesinin ve teşvik edici enstrümanların artırılmasının önemini vurgulamak istiyorum.

Yenilenebilir enerji kaynakları açısından kaydedilecek her gelişme enerjide dışa bağımlılığımızın azaltılmasının yanı sıra, cari dengenin iyileştirilmesinde de en büyük katkıyı yapacaktır.

Değerli Misafirler,

Rekabetçi bir enerji piyasasına ulaşmak için sektörün serbestleşmesine dönük adımların atılması da büyük önem taşımaktadır. Bu itibarla, Elektrik Piyasası Kanunu, sektörün ihtiyaçları ve liberalizasyon sürecinde erişilen aşamanın gereklilikleri doğrultusunda geçtiğimiz Mart ayında kabul edilen yasa ile büyük ölçüde değiştirilmiştir. Bu kanunun yasalaşma süreci aşamalarında özel sektör katılımına fırsat sağlanmış olmasından dolayı teşekkürlerimizi bu vesileyle yinelemek istiyorum.

Elektrik Piyasası Kanunu ile söze başlamışken, kanunda yer verilen çok önemli bir oluşuma, enerji borsasına da değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, enerjide arz güvenliğini sağlamaya yönelik büyük ölçekli yatırımların gerçekleşmesinin önkoşulu uzun vadeli öngörülebilirliktir. Bunun sağlanması için de serbest piyasa dahilinde referans bir fiyatın oluşması yatırımcı için büyük önem taşımaktadır.

Enerji borsası da, işte bu referans fiyatın şeffaf ve piyasa temelli bir çerçevede oluşmasının en verimli yoludur. Enerji borsası, aynı zamanda, enerji sektörünün serbestleşmesi ve rekabetçi bir yapının oluşturulması için gereken önemli bir aşamadır. Ancak unutulmamalıdır ki Doğal Gaz Piyasası Kanunu elektrik piyasasına ve enerji borsasına ilişkin düzenlemelerin tamamlayıcısıdır. Bu itibarla, Kanuna ilişkin değişiklik metni üzerinde çalışılmakta olduğunu da gözönüne alarak;

- maliyet bazlı fiyatlandırma,
- BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılması ve
- kontrat devri konularının,

sektörün liberalleşmesi açısından kritik nitelikte olduğunu belirtmek istiyorum.

Bu vesileyle, TÜSİAD olarak Doğal Gaz Piyasası Kanununun revizyonu sürecinin özel sektör katılım ve katkılarıyla ivedilikle sonuçlandırılması arzusunda olduğumuzu da yinelemek isterim.

Değerli Konuklar,

Enerji tartışmaları günümüzde iklim değişikliği ile mücadele konusundan bağımsız yapılamıyor. Bir yanda arz güvenliği ve rekabetçi fiyatların oluşturulması ihtiyacı, diğer yanda küresel iklim değişikliğiyle mücadele zorunluluğu hassas seçimlerin yapılmasını gerektiriyor. TÜSİAD olarak bunun zor bir denklem olduğunu her fırsatta ifade ediyoruz. Büyüme hedeflerimizi gerçekleştirirken enerji kaynaklı emisyonlarımızı azaltmayı sağlayacak, ancak bunu yaparken de rekabet gücümüzü korumamızı mümkün kılacak stratejiler belirlemek zorundayız. Enerjide rekabetçiliğin artırılması, iklim değişikliği ile mücadeleye yönelik çabaların azaltılması anlamına gelmemekte ve gelmemelidir. Bu nedenle yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması yanında enerjinin hem üretim hem de kullanım süreçlerindeki verimliliğine yönelik uygulamaların yaygınlaştırılmasına da çaba göstermeliyiz.

Değerli Misafirler,

Enerji politikamız, enerji piyasalarının çok boyutlu ve çok katmanlı yapısına paralel olarak, sorumlu ve etkin bir şekilde tasarlanmalıdır. Bir başka deyişle, enerji politikamız arz güvenliğinin tesis edilmesini sağlarken, diğer yandan da çevresel kaygıları dikkate almalıdır. Bu itibarla, ekonomik büyüme ve kalkınmayı sürdürme yolu olarak “yeşil büyüme” giderek daha fazla kabul görmektedir. Birçok ülkede mevcut sürdürülebilir kalkınma girişimleri üzerinde yapılan yeşil büyüme, bir yandan yeşil bir ekonomiye geçişle ilgili yapısal değişimleri yönetiyor. Diğer yandan da yeni yeşil endüstriler, iş ve teknoloji geliştirme fırsatlarını kullanmak da dâhil olmak üzere daha temiz büyüme kaynakları saptamayı amaçlıyor.

Kaynak çeşitliliği, yenilenebilir enerjide yapılması gereken atılım, rekabetçi bir piyasa ve bunun sonucunda oluşan rekabetçi fiyatlar, sadece her boyutta sürdürülebilir değil, aynı zamanda yeşil büyümeyi de destekleyen bir enerji piyasasının oluşumuna katkıda bulunacaktır. Bu yöndeki çabaların giderek artan seviyede desteklenmesinin gereğini hepimizin paylaştığına inanıyorum.

Bunların gerçekleştirilebilmesi, ancak rekabet ve yatırım ortamını kuvvetlendirecek yapısal reformlar ile mümkün olabilecektir. Bu koşullar sağlandığı takdirde Türkiye özel sektörü sürdürülebilirliğe ve arz güvenliğimize katkı sağlayacak enerji yatırımlarını hızla devreye sokacak kapasitededir.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.